

Kapitola 17

Hospodářský rozměr české zahraniční politiky

Štěpánka Zemanová

Stejně jako v roce 2010, patřila průběhu roku 2011 hospodářská agenda k turbulentním oblastem české zahraniční politiky. Tento stav vyplýval z kombinace vnitřních i vnějších faktorů. Ve vnitřním prostředí ČR pokračovaly pře o optimální podobu podpory vnějších ekonomických vztahů (VEV). Oproti předcházejícímu roku, kdy se vzhledem k volbám výrazněji projevovaly názorové neshody mezi pravíci a levicí, nyní probíhaly především po linii institucionální – mezi ministerstvem zahraničních věcí (MZV) a ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO). Postupně se však začal rýsovat základ křehkého konsenzu. V tomto smyslu by rok 2011 mohl být považován za (již několikátý a patrně ne poslední) nový začátek české ekonomické diplomacie.¹

Z hlediska vnějších faktorů ovlivňujících vývoj VEV České republiky rok 2011 znamenal nástup dalšího rizikového období. Po vcelku optimistických vyhlídkách roku 2010, kdy se očekávalo, že by ČR mohla v brzké době překonat dopady globální finanční a hospodářské krize, začala ekonomickou výkonnost ČR prostřednictvím zahraničního obchodu ovlivňovat další vlna dluhové krize v některých státech eurozóny. Celkově ČR v roce 2011 dosáhla růstu HDP o 1,7 % (taženého zejména exportem). Ke konci roku, kdy v důsledku klesající zahraniční poptávky vývoz přestal kompenzovat pokles výdajů na konečnou spotřebu domácností a vládního sektoru, však začala ekonomika stagnovat.² Uvedený vývoj znovu potvrdil význam VEV pro české hospodářství. Zároveň však dokládal, že současné nastavení VEV ČR je v mnoha ohledech problémové. Aby zaručilo dlouhodobou prosperitu země a snížilo její citlivost vůči externím šokům, musí projít zásadními změnami.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRA NIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Vzhledem k enormnímu významu VEV pro výkonnost české ekonomiky, probíhajícími vnitřními ekonomickými reformám i vyhoceným kompetenčním sporům patřila tato oblast po celý rok 2011 na české politické scéně k intenzivně sledovaným a disku-

tovaným tématům. Zájem o problematiku VEV se dále zvyšoval díky tomu, že pokračovala příprava několika programových dokumentů, které se jí bezprostředně týkaly.

Celkově bylo z debat probíhajících v roce 2011 patrné, že o významu podpory VEV panuje (stejně jako v předcházejících letech) shoda napříč parlamentními stranami.³ Opoziční ČSSD však kritizovala vládní aktivity v této oblasti jako nedostatečné a avizovala, že by v případě nástupu k moci podporu českých podniků na mezinárodních trzích výrazně zintenzivnila.⁴ S tím se ztotožňovala i podnikatelská sféra, která systém podpory VEV dlouhodobě označuje za nedostatečný. Posilování podpory VEV, a zejména ekonomické diplomacie jako její významné součásti, v průběhu roku opakovaně podpořil i prezident Václav Klaus. Na pravidelném setkání vedoucích zastupitelských úřadů prosazování ekonomických zájmů ČR dokonce označil za „hlavní, ne-li jediný“ smysl udržování ambasád.⁵

Oproti dřívějšímu, kdy se pozornost soustředila především na export, dostaly v roce 2011 více prostoru některé další významné otázky – např. podpora ekonomických zájmů ČR v institucích EU, řízení toků zahraničních investic (do ČR i z ČR), přístup ČR k nejnovějším vědeckým poznatkům a technologiím nebo možnosti intenzivnější spolupráce českých výzkumníků a vývojářů se zahraničními podnikatelskými subjekty. Nosným tématem však zůstávaly klíčové slabiny vývozu: příliš vysoké zaměření exportérů na trh EU, převaha výrobků zpracovatelského průmyslu, (ve srovnání s nejvyspělejšími zeměmi) nižší podíl vysoce sofistikovaných produktů a služeb, omezené zapojení menších podniků do exportních aktivit. Zde se také objevovaly nejvýraznější spory – zejména o to, jakými nástroji na zmíněné problémy reagovat a jak nastavit kompetence jednotlivých státních orgánů.

Koncepce zahraniční politiky České republiky, schválená vládou 20. 7. 2011, prosazování ekonomických a obchodních zájmů zařadila mezi „prioritní a neoddělitelné úkoly české zahraniční politiky“.⁶ Z hlediska obsahu ekonomické agendy potvrdila nutnost rozlišovat mezi trhy EU a OECD a trhy mimo tato dvě seskupení. V rámci EU a OECD za klíčovou označila znalost partnerů, jejich komparativních výhod a nevýhod a případných možných synergií s ČR. Důraz položila též na orientaci v podmínkách vnitřního trhu EU a schopnost prosazovat ekonomické zájmy ČR v činnosti komunitárních orgánů, a to jak v aktivitách týkajících se vnitřního trhu, tak při formulaci společné vnější obchodní politiky.

Země mimo EU a OECD Koncepce označila za strategické kvůli omezení exportní závislosti na EU. Předpokládala zde proto aktivní vyhledávání příležitostí pro české podnikatelské subjekty a součinnost při jejich využívání.⁷ Zmíněné otázky však rozpracovávala jen velmi obecně, což jí bylo vytýkáno jak opozicí, tak i některými členy vládních stran.⁸ Na druhou stranu ovšem ve vnitropolitické debatě o Koncepci nad směřováním podpory VEV převládla jiná témata – zejména postoj ČR k EU. Je poněkud paradoxní, že evropská problematika se dostala do popředí díky kontroverznímu projevu prezidenta V. Klause, přednesenému na pravidelném letním setkání vedoucích zastupitelských úřadů, které mělo být věnováno především ekonomické diplomacii.

V souvislosti s cíli Koncepce je třeba ještě podotknout, že diverzifikace teritoriální struktury VEV je v podmínkách ČR mimořádně nelehkým úkolem. Pro malé ekonomiky, k nimž ČR patří, představují přirozené obchodní partnery vždy především nej-

blíží státy. S rostoucí geografickou vzdáleností (a dopravními náklady) intenzita ekonomických vazeb klesá. Překonání této zákonitosti někteří teoretikové přirovnávají k překonávání gravitačního zákona.⁹

Mnohá úskalí s sebou nese případné zaměření na státy v bezprostředním sousedství Unie. ČR se již v minulost podařilo přeměřovat určitou (byť relativně malou) část obchodu do Bulharska a Rumunska. S jejich vstupem do EU v roce 2007 ale efekt tohoto odklonu vyprchal. Totéž by se mohlo opakovat v momentě dalšího rozšiřování o státy jihovýchodní Evropy, případně o Turecko. Z uvedeného hlediska se tedy jako perspektivnější jeví trhy postsovětského prostoru, popř. další vzdálenější země. Zcela jednoznačně však tyto oblasti v průběhu roku 2011 konkretizovány nebyly. MZV sem pro účely personálního zajištění ekonomické diplomacie zařadilo především Čínu, Egypt, Indii a Vietnam.¹⁰ MPO za klíčové považovalo i Brazílii, Kazachstán, Mexiko a USA. Podnikatelská sféra formulovala své preference ještě širěji.

Propracovanější vizi, než jakou nabídlo MZV v Konceptci, připravilo MPO v rámci Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti s podtitulem „Zpět na vrchol“. Strategie byla projednána a schválena vládou koncem září 2011. Podle Strategie by se podpora VEV měla transformovat z klasické podpory exportu v systém inteligentních služeb zaměřený na perspektivní obory a zvyšování internacionalizace českých firem. Vzor pro nový model představují hlavně skandinávské státy, zejména v poslední době velmi úspěšné Finsko.¹¹

Strategie se ovšem netýkala jen VEV, ale zabývala se i nutnými změnami v české ekonomice jako celku. Za tímto účelem navrhla více než dvě stovky opatření počínaje úpravami institucionálního rámce a infrastruktury přes změny v oblasti zdravotnictví, vzdělávání, trhu práce nebo finančních trhů až po inovace a kohezní politiku. V oblasti VEV kladla důraz právě na diverzifikaci teritoriální struktury a na vytvoření funkčního a komplexního zázemí pro podporu exportu ze strany státu. K jeho nedílným součástí nezařadila jen spolupráci mezi klíčovými státními orgány a vysoce kvalifikované služby ze strany státních agentur na podporu VEV, ale i komplexní zahraničněpolitický servis orientovaný na budování dobrého jména ČR jako spolehlivého partnera, koordinaci ekonomické diplomacie s dalšími součástmi zahraniční politiky (např. rozvojovou a humanitární pomocí) a systematické úsilí o zaručení spravedlivých podmínek mezinárodního obchodu.

Ačkoli základní cíl Strategie, zařadit ČR do roku 2020 mezi dvě desítky nejvíce konkurenceschopných ekonomik, byl patrně široce přijatelný jak pro politickou sféru, tak i pro odbornou a laickou veřejnost, v prvních reakcích se objevily pochybnosti, na kolik je jeho naplnění v daném časovém horizontu reálné. Jak poukázal poslanec Radim Jirout v interpelaci na ministra průmyslu a obchodu Martina Kocourka, strategie postrádala jasný časový harmonogram pro naplňování jednotlivých úkolů. Navíc přesně nevymezila ani metody naplňování dílčích cílů a v řadě případů se dalo očekávat, že se při zpřesňování stanou předmětem sporů.

Předpokládalo se, že pro oblast podpory VEV zpřesnění přinese exportní strategie na léta 2012–2020. Exportní strategie byla původně připravována již v průběhu roku 2010 (pro období 2011–2016). V důsledku kompetenčních sporů mezi MZV a MPO se však nepodařilo přípravné práce včas dokončit. Proto tento úkol přešel i do roku 2011.

Koncem října 2011 prezentoval na Exportní konferenci předběžnou verzi ministři Kocourek odborné a podnikatelské veřejnosti. Záměr strategie směřoval k překonání základních slabín VEV ČR – do roku 2020 by mělo dojít k poklesu podílu EU na českých vývozech pod 70 % při současném výrazném zvýšení počtu exportujících malých a středních podniků (o 50 % celkově, 25 % na trzích mimo EU) a větší oborové diverzifikaci.¹² V souladu s požadavky Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti jako důležitý pilíř uváděl i zkvalitnění a integraci služeb podpory exportu ze strany státu. Definitivní verze textu exportní strategie ale do konce roku 2011 schválena nebyla. Přitom zejména v druhé polovině roku se nepřekonané problémy exportu začaly s novou silou projevat a potřeba dokumentu tak byla stále naléhavější.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA, UDÁLOSTI

Vzhledem k pokračujícímu oživení ve světové ekonomice i vzhledem k růstu domácí poptávky ve členských státech Evropské unie se pro rok 2011 očekávalo mírné zlepšení výkonnosti evropské ekonomiky. Skutečný vývoj však tyto předpoklady nesplnil. Tempo růstu světové ekonomiky poněkud zaostalo za předpokladným, což zbrzdilo i dynamiku EU. Zároveň se objevila nová vlna problémů spojených s neudržitelnou zadlužeností některých zemí uvnitř EU. Navzdory vzniku Evropského nástroje finanční stability a přes pokračující jednání, při nichž se na úrovni EU (i v širším mezinárodním měřítku) hledala cesta z dluhové krize a usilovalo o stabilizaci a obnovení důvěry ve společnou měnu euro, došlo po dočasném zklidnění situace ohledně Irsku a Řecka k prohloubení problémů v Portugalsku, Španělsku a Itálii. Ke konci roku 2011 se přidala Belgie. První výkyvy při prodeji státních dluhopisů zaznamenalo rovněž Německo.

Ačkoli Česká republika k eurozóně nepatří, vzhledem k vysoké exportní závislosti na společném vnitřní trhu EU, kam v současnosti směřuje přes 80 % českého vývozu, je výkonnost české ekonomiky hospodářskými výsledky eurozóny i EU jako celku výrazně ovlivňována. Oživení, které nastalo na přelomu let 2009 a 2010, bylo taženo právě exportně orientovanými obory, neboť domácí poptávka a vládní výdaje brzdila série úsporných opatření ke stabilizaci státních financí. V roce 2011 se pokles domácí poptávky projevil i v pomalejším růstu dovozu. Díky tomu zahraniční obchod skončil rekordním přebytkem ve výši 191 mld. Kč. Rekordní byl i objem vývozu zboží, který dosáhl 3 mld. Kč.¹³ Přesto se pozitivní příspěvek zahraničního obchodu k hospodářskému růstu vyčerpával, což se ve třetím a čtvrtém kvartálu projevilo mezičtvrtletní stagnací HDP. Ani pro rok 2012 výhledy příliš pozitivní nebyly. Očekávalo, že v důsledku negativních dopadů zpomalení v eurozóně, přenášeného přes nejvýznamnější obchodní partnery z EU do ČR, bude stagnace pokračovat.

Uvedený vývoj znovu potvrdil, že současná podoba vnějších ekonomických vztahů (VEV) ČR je v mnoha ohledech problémová. Proto byl rok 2011 v hospodářské agendě zejména rokem hledání cest, jak VEV optimalizovat. I když mezi stranami zastoupenými v Nečasově vládě panovala od počátku shoda, pokud jde o potřebnost

státní podpory VEV,¹⁴ její optimalizace patřila ke kontroverzním otázkám díky křížícím se zájmům MZV a MPO. Právě kompetenční spory mezi těmito dvěma subjekty (blíže zachycené v následující části kapitoly) se na přelomu let 2010 a 2011 dostaly do popředí hospodářské agendy a na určitou dobu zastínily řešení mnohem věcnějších problémů.

Poněkud ve stínu kompetenčních sporů i příprav nových koncepčních dokumentů zůstávaly běžné součásti hospodářské agendy české zahraniční politiky. Přesto se zde, stejně jako v předcházejících letech, došlo k řadě událostí, které rozvoji VEV vztahů napomáhají.

Standardně se ekonomické otázky objevovaly v agendě hlavy státu, a to především v návaznosti na státní návštěvy. Při jarní cestě do Latinské Ameriky došlo k podpisu Memoranda o spolupráci v cestovním ruchu s Chile, za účasti prezidenta proběhl rovněž česko-argentinský obchodní seminář. V létě se v rámci státní návštěvy prezident zúčastnil zahájení česko-černohorského podnikatelského fóra, na podzim podnikatelského fóra senegalsko-českého. Z přijatých státníků byl v roce 2011 pro oblast ekonomických vztahů patrně nejvýznamnějším ruský prezident Dmitrij Medveděv, neboť přicestoval s příslibem kontraktů pro české firmy ve výši přes 50 mld. Kč. Medveděvův pobyt v Praze však zároveň představoval významnou součást ruské ekonomické diplomacie. Jedním z jejích cílů bylo zlepšit pozice ruských firem při výběru dodavatelů na dostavbu jaderné elektrárny Temelín.¹⁵

Podobně jako prezident, reflektovali hospodářskou problematiku ve svých vnějších kontaktech také představitelé parlamentu. Diskutovalo se o ní při setkání vedení Senátu s předsedou bulharské vlády, jednání s místopředsedou Lidového konzultativního shromáždění Indonéské republiky i při schůzkách předsedkyně Poslanecké sněmovny Němcové s předsedkyní albánského parlamentu nebo reprezentanty a předsedkyní estonského parlamentu.¹⁶ V některých případech angažmá členů zákonodárského sboru přesáhlo meziparlamentní rovinu. Například v rámci návštěvy v Korejské republice jednal předseda Senátu Milan Štěch o rozvoji bilaterálních vztahů v oblasti obchodu, průmyslu, energetiky a kultury s předsedou vlády. Možnosti podpory ekonomických zájmů státu v rámci zahraničních misí však oproti dřívějšímu poněkud omezily rozpočtové škrty, neboť se dotkly i prostředků určených na výjezdy zákonodárců.¹⁷

Ministerstvo průmyslu a obchodu vedle vyhledávání příležitostí a podpory exportu na bilaterální bázi pokračovalo v provozu bezplatného základního poradenského servisu pro exportéry v podobě Zelené linky pro export. Standardně též podporovalo prezentaci českých podnikatelských subjektů formou oficiální účasti, a to na téměř třech desítkách zahraničních výstav a veletrhů.

Odbory MZV a zastupitelské úřady v průběhu roku 2011 uskutečnily 51 projektů ekonomické diplomacie za více než 4,6 mil. Kč. Projekty byly zaměřeny např. na prezentaci českých výrobků v zahraničí, strojírenství, letectví, zdravotnictví, environmentální IT technologie a nanotechnologie. Nejvíce projektů proběhlo v regionech střední a východní Evropy (22) a Asie (19), nejméně v Africe (4).¹⁸ Ve spolupráci MZV, agentury CzechTrade a Australské obchodní mise Austrade se v červenci v Melbourne uskutečnily česko-australské technologické dny. Nové možnosti spolupráce

se na nich narýsovaly zejména pro firmy a výzkumné instituce působící v oblastech automobilového průmyslu, využívání kompozitových materiálů a soft-computingu.¹⁹ Z iniciativy Platformy podnikatelů pro zahraniční spolupráci v listopadu na MZV proběhla konference Finanční podpora podnikatelských záměrů v rozvojových zemích.

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

Protože těžiště ekonomické agendy představovala v roce 2011 příprava koncepčních dokumentů a s ní související hledání optimálního organizačního modelu státní podpory VEV, bylo by za klíčové hráče v tomto období možno označit zúčastněné resorty – Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR – a v širším kontextu též vládu ČR. V rámci řešení kompetenčních sporů zesílily i iniciativy některých poradních orgánů – např. Národní ekonomické rady vlády. V běžné agendě se však uplatňovali i jiní představitelé státu – prezident V. Klaus, představitelé parlamentu (viz výše), premiér Petr Nečas, další resortní ministři (zemědělství, dopravy...) i představitelé krajských samospráv.

Optimalizace organizačního rámce podpory VEV byla počátkem roku poznamenána prohloubením kompetenčních sporů mezi MZV a MPO v souvislosti s otázkou personálního zajištění tzv. obchodně ekonomických úseků (OEÚ) ambasad. Dosaďadní systém obsazování pozic na OEÚ i rozdělení dalších úkolů mezi ministerstva vycházely z kompetenčního zákona 2/1969 Sb. a na něj navazující dohody těchto resortů uzavřené v roce 1998. Z hlediska možných organizačních modelů podpory VEV šlo o tzv. duální model řízení.²⁰ MZV odpovídalo za politické a diplomatické aspekty, zatímco obchodně ekonomické a obchodně politické otázky řešilo MPO.

Dvoukolejnost se ovšem negativně projevovovala v uspořádání zahraničních aktivit ekonomické diplomacie. Tyto aktivity byly rozděleny mezi ambasády a komerční kanceláře CzechTrade a CzechInvest, přičemž v činnosti obou složek (diplomatické a komerční) existovaly duplicity. Diplomatické složky (OEÚ, resp. obchodní atašé a další personál těchto úseků) navíc podléhaly zároveň MZV i MPO. To opakovaně vzbuzovalo kritiku pro rozpornost požadavků, které jsou na ně kladeny.

Pro české podnikatelské subjekty nedostatky v řízení znamenaly zejména zdlouhavost při řešení konkrétních otázek, nízkou kvalitu informací poskytovaných OEÚ, nekompetentnost, odmítání součinnosti z důvodů časové vytíženosti a špatnou přístupnost systému malým a středním podnikům.²¹ Uvedená negativa přitom nespočívala jen dvojkolejnosti, ale odrážela i způsob výběru uchazečů pro pozice na OEÚ a jejich odbornou průpravu.

Neshody mezi MZV a MPO začaly už v průběhu roku 2010 v návaznosti na přípravu nové exportní strategie. K jejich dalšímu zostření došlo v důsledku rozpočtových škrťů, neboť škrty vyžadovaly i zeštíhlení zastupitelských úřadů a změny v jejich personálním obsazení. Pro MZV, které muselo propouštět zaměstnance, bylo převzetí části agendy dosavadních obchodních radů vysílaných MPO cestou, jak některá pracovní místa zachovat.

Na přelomu let 2010 a 2011 spory mezi MZV a MPO o organizační podobu (zejména obsazování OEÚ, které bylo dosud v rukou MPO) vyústily v krizi. Přes veškeré snahy o uklidnění situace v únoru 2011 MZV kompetenční dohodu vypovědělo a převzalo agendu ekonomické diplomacie zajišťovanou zastupitelskými úřady zcela do vlastní režie.

V rámci úsporných opatření a reorganizace začalo MZV s rušením OEÚ a jejich nahrazováním ekonomickými diplomaty (což zároveň znamenalo vytěsňování zaměstnanců vysílaných MPO a jejich nahrazování pracovníky MZV, přestože MPO na provoz OEÚ dosud přispívalo 85–100 mil. Kč ročně). Počátkem roku 2011²² zaniklo celkem 24 pozic, převážně v zemích EU (15).²³ Spolu s personálním zeštíhlením některé zastupitelské úřady (např. velvyslanectví v Oslu) ihned omezily rozsah služeb pro firmy. Zároveň MZV oznámilo, že v šesti zemích budou na agendu vyčleněni dva pracovníci (přitom např. na strategickém ruském trhu se jí na sklonku roku 2010 zabývalo pět pracovníků), v dalších 58 státech měl agendu vyřizovat jeden diplomat.²⁴ Počet zemí, kde ekonomická a komerční agenda zůstala samostatná, se sice příliš nezměnil, co do plánovaného počtu pracovníků se ale zdálo, že se ČR navrátí k situaci před více než deseti lety. Skutečná redukce ovšem v průběhu roku 2011 tak výrazně nepokročila – např. ve zmíněném Rusku koncem roku působilo stále pět diplomatů, tři zaměstnanci pověřeni plně nebo částečně ekonomickou agendou byli v Číně, dva v Egyptě, Polsku nebo Mexiku.²⁵

K prohloubení krize po zmíněných krocích MZV přispělo i MPO, které oznámilo, že od roku 2013 zvažuje vytvoření sítě vlastních obchodních zastoupení na bázi sloučených kanceláří CzechTrade a CzechInvest.²⁶ Určitou dobu se zdálo, že snahy o odstranění nedostatků duálního systému vyústí v „superdualitu“, v níž navíc činnost jednotlivých složek kvůli sporům ministerstev bude postrádat jakoukoli koordinaci.

V souladu s doporučeními Národní ekonomické rady vlády,²⁷ a též pod tlakem vlády, České rady pro obchod a investice i podnikatelské veřejnosti, však obě instituce v červnu 2011 dospěly k Dohodě o garantované úrovni služeb v oblasti prosazování obchodních zájmů českých firem. V ní nově vymezily rozsah služeb státu, rozdělily své kompetence a specifikovaly i úkoly zastupitelských úřadů a zahraničních kanceláří agentury CzechTrade.

Ministerstvo zahraničních věcí a ambasády se podle dohody mají soustředit na aktivity označované jako Government to Government (G2G) a Business to Government (B2G), tj. takové, v nichž je potřeba pro ochranu zájmů České republiky, resp. českých firem, vstupovat do jednání s orgány přijímajícího státu. Ministerstvo průmyslu a obchodu a (finančně i personálně) posílené a s ambasádami informačně lépe propojené kanceláře CzechTrade převzaly servis v rámci vztahů mezi firmami (Business to Business – B2B). V zemích, kde zastoupení CzechTrade chybí,²⁸ obě funkce sloučí ambasády a zajistí tedy i základní servis podnikatelům.

Slabinou dohody je ovšem její krátkodobý charakter – bude platit dva roky. Jednání o dalším trvání, které je podmíněno přehodnocením účelnosti i souhlasem obou stran, s sebou nese nebezpečí, že se spory v brzké době opět obnoví v plné intenzitě – určité neshody se už projevíly v návaznosti na přípravu nové exportní strategie. Dohoda se rovněž soustředí výhradně na vývoz. Nespecifikuje řešení otázek spojených

s přílivem přímých zahraničních investic, inovací a technologií, v nichž vedle ambasád působí agentura CzechInvest a kde je potřeba zastupovat zájmy českého státu ve vztazích s cizími firmami (Government to Business – G2B).

Dále dohoda nespécifikuje ani tematické a teritoriální priority podpory VEV. Ne-definuje, jakou roli by v podpoře VEV měly hrát další státní orgány, především hlava státu a parlament, které jsou úspěšnou složkou KD např. ve Francii nebo v Německu.

Vedle celkové koncepce a organizačního rámce podpory VEV ovlivnily neshody kolem organizačního zabezpečení i úvahy o dalším směřování agentury CzechTrade. V květnu 2011 bylo avizováno výrazné teritoriální rozšíření sítě služeb B2B. Na základě analýzy exportního profilu bylo vytipováno deset oblastí pro zřízení regionálních center – Latinská a Severní Amerika, Asie, Indie, Rusko, Blízký východ, západní a jižní Evropa, Skandinávie a Balkán. V rámci center (hubů) by měla být jednotlivá teritoria zpracovávána odděleně – pro každý region tak může být vytvářena specifická strategie zohledňující zvláštnosti místního trhu. Pilotně začala příprava prvních tří hubů – v Rusku, Číně a Latinské Americe.²⁹

Agentura CzechTrade v průběhu roku 2011 rozběhla rovněž novou zahraniční kancelář v jihoafrickém Johannesburgu. Kancelář je teprve druhou v Africe, avšak sídlí v oblasti, kde se generuje 10 % hrubého domácího produktu kontinentu. Navíc by neměla obsluhovat jen JAR, ale podle bývalého generálního ředitele CzechTrade Ivana Jukla je připravena pomáhat českým firmám ve vyhledávání a využívání podnikatelských příležitostí i v dalších státech.³⁰

Dále agentura CzechTrade s podporou EU v květnu zahájila přípravu změn v systému vzdělávání zaměstnanců státní správy působících v oblasti služeb exportu (kromě pracovníků agentury též úředníků MZV a MPO). Avizováno bylo i zavedení některých nových služeb – zejména tzv. foresightu – sledování měkkých signálů trhu, které by umožnilo identifikovat nové trendy a v co nejčasnějším stadiu na ně reagovat.³¹

Nové produktové portfolio představila koncem září 2011 také agentura CzechInvest. Jeho součástí bude vytváření speciálních ekonomických zón, které by pomohly atraktivnit jednotlivé regiony ČR po zahraniční investory, aktivní vyhledávání akvizičních a investičních příležitostí pro české podniky v zahraničí i vznik tzv. inkubačních center usnadňujících českým podnikům vstup na vybrané zahraniční trhy. Podle odhadů by mohlo ročně přispět k růstu HDP o více než 0,1 %.³² Po úspěšném zahájení v Silicon Valley zveřejnila agentura CzechInvest také záměr rozšiřování sítě tzv. technologických akceleratorů pro vysoce inovativní české firmy, a to na východ USA, do Švýcarska a Izraele.

Změny a iniciativy ke zkvalitnění služeb probíhaly i v institucích zaměřených na finanční pomoc českým exportérům – v České exportní bance (ČEB) a Exportní garanční a pojišťovací agentuře (EGAP). ČEB představila novou vizi podpory exportu na 53. strojírenském veletrhu v Brně. Její součástí je např. úzká spolupráce s agenturou CzechTrade a podpora velkých projektů přímých dodavatelů – zejména v oblasti jaderných technologií, ale i ve vesmírném průmyslu. Právě v těchto oborech je totiž poměrně velký potenciál mimo trhy EU, kam chce ČR napříští výrazněji směřovat.³³

EGAP v roce 2011 pozastavila některá dočasná opatření, zavedená v důsledku ekonomické krize, a vrátila své produkty do předkrizového režimu. Přestože se před-

pokládalo, že vzhledem k zotavování z krize, objem pojištěného vývozu oproti předcházejícímu období mírně poklesne, byly pojistné kapacity ke konci roku posíleny 1 mld. Kč ze státního rozpočtu. Podle aktuálních odhadů by rozšíření služeb EGAP s využitím nových finančních prostředků mělo během deseti let vygenerovat příjmy do veřejných rozpočtů ve výši 1,7 mld. Kč a průměrnou roční zaměstnanost v rozsahu 1750 pracovních míst.³⁴ Agentura EGAP se v průběhu roku 2011 dočkala též zajímavého neformálního odborného ocenění. Její činnost byla hodnocena v analýze Britské asociace exportérů zpracované v souvislosti s debatami o dalším směřování finanční podpory vývozu ve Velké Británii. Přitom se dostala mezi tři pojišťovny s nejlepšími výsledky.³⁵

Určitou část iniciativy ve vymezení nové podoby podpory VEV převzala též podnikatelská sféra. Podnikatelé a jejich zájmová sdružení už delší dobu požadují, aby se do procesu formování podpory VEV i její praktické realizace mohli aktivněji zapojit. V průběhu roku vystupovali proti rušení obchodně-ekonomických úseků. Zároveň ostře kritizovali i pokračující zeštíhlování sítě ambasad. To hned v lednu 2011 vedlo k ukončení činnosti velvyslanectví v Kongu, Venezuele, Keni, Jemenu a Kostarice a generálního konzulátu v indické Bombaji. Nově se začalo v dalších měsících uvažovat též o zrušení zastoupení v některých zemích EU, konkrétní rozhodnutí však do konce roku 2011 nepadla.³⁶

Z hlediska aktérů hospodářské dimenze české zahraniční politiky bylo zajímavou iniciativou vytvoření česko-keňské smíšené obchodní komory, neziskové organizace, která se (navzdory omezeným možnostem soukromého subjektu) snaží nahradit některé dosavadní aktivity uzavřené ambasády v Nairobi.³⁷ Zdaleka však nejde o jedinou cestu, jak možné negativní dopady uzavření zastupitelských úřadů na české podnikatelské subjekty zmírnit. Začalo se debatovat i o rozšiřování sítě honorárních konzulátů a např. souvislosti s Keňou se objevil i návrh, že by v Nairobi mohlo být zřízeno detašované pracoviště velvyslanectví ČR v Etiopii, které je nyní pro Keňu pověřeným úřadem.³⁸

HOSPODÁŘSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY VE VEŘEJNÉM A MEDIÁLNÍM PROSTORU

Spolu s růstem politického zájmu o hospodářskou dimenzi české zahraniční politiky se výrazně zvýšila i pozornost věnovaná této problematice veřejností a médií. Zároveň se nárůst zájmu se projevil i zvýšenou angažovaností odborné sféry.

Zapojení akademické veřejnosti do řešení problémů české ekonomické diplomacie konečkonců podporovaly i příslušné státní instituce. Například MZV v rámci vědeckých grantových projektů nechalo k této problematice zpracovat dvě studie. Jednu připravil tým Liberálního institutu v čele s Jiřím Švarcem. Druhá je výsledkem práce týmu Národního výboru Mezinárodní obchodní komory ČR (ICC) pod vedením Michala Mejstříka (kolektiv ICC vedený Mejstříkem se podílel i na přípravě strategie konkurenceschopnosti). Ve vazbě na MPO byla vypracována studie o podpoře českého exportu na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze.³⁹

V souvislosti s rozšiřováním pojistných kapacit EGAP vznikla analýza Hodnocení dopadů regulace (RIA) k návrhu změn legislativy související s navýšením finančních prostředků pro Exportní garanční a pojišťovací společnost. Na rozdíl od odborných aktivit v gesci ministerstev ji však zpracovala poradenská společnost EEIP.

Pokud jde o sdělovací prostředky, nejvíce prostoru věnoval tématům souvisejícím s VEV České republiky celostátní tisk a časopisy (37 %, resp. 32 % relevantního zpravodajství), pravidelně se však objevovala i v televizní a rozhlasové publicistice (17 % a 14 %). Obsahové zaměření článků a pořadů víceméně kopírovalo stěžejní problémy a události této části agendy české zahraniční politiky. Společný jmenovatel většiny zpravodajských příspěvků tvořily dopady hospodářské krize na ČR, negativní důsledky restriktivních opatření vlády, hlavní slabiny českého exportu a nutnost rychle tyto nedostatky odstranit. Poměrně často se poukazovalo i na vysokou míru koropty a nežádoucí provázanost české ekonomické a politické sféry.

Pokud jde o konkrétní témata související s VEV, počátkem roku 2011 se v návaznosti na spory mezi MZV a MPO častěji diskutovalo o problematice ekonomické diplomacie a v centru pozornosti stála též příprava exportní strategie. Ta se do popředí vrátila po zveřejnění návrhu textu v listopadu. Od května až do podzimních měsíců se média soustředila především na novou Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti. V relevantním zpravodajství toto téma jednoznačně dominovalo (73 % zpráv oproti 20 % věnovaným exportní strategii a 7 % zabývajícím se ekonomickou diplomacií). Poněkud překvapivě však nedošlo k zintenzivnění mediální debaty o podpoře VEV po schválení koncepce zahraniční politiky.

Z představitelů státu média s uvedenými tématy nejčastěji spojovala ministry průmyslu a obchodu M. Kocourka a Martina Kubu, výrazně méně naopak prezidenta republiky V. Klause a ministra zahraničních věcí K. Schwarzenberga. Pokud jde o instituce, bylo nejčastější rovněž spojení s MPO, kde vznikaly klíčové koncepční dokumenty. S jen o něco menší frekvencí následovaly MZV, hlava státu a Senát PČR.

ZÁVĚR

Období roku 2010 a počátku roku 2011 bylo pro podporu VEV v ČR krizovým, a to nejen vzhledem ke stále poměrně nepříznivým mezinárodním ekonomickým podmínkám, ale především díky rozpočtovým škrtnutím, které si tyto podmínky vynutily a s tím souvisejícím vyostřením kompetenčních sporů. Jarní a letní měsíce 2011, jak se zdá, přinesly obrat k lepšímu. Tento obrat však zatím nelze hodnotit jako zásadní. Jde spíše o začátek nové cesty. K tomu, aby šlo o cestu mezi nejuspěšnější a nejkonkurenceschopnější státy světa, tedy na „zpět na vrchol“, jak požaduje podtitul nové Strategie konkurenceschopnosti, bude zapotřebí udržet konsenzus na politické scéně i mezi klíčovými státními orgány, MZV a MPO. Výsledek přitom nezávisí jen na podpoře VEV, ale i na řadě dalších vnějších i vnitřních ekonomických a politických faktorů, včetně tak složitých a komplexních, jakými jsou vývoj na globálních trzích, stabilita české politické scény nebo úspěšnost právě realizovaných reforem ke stabilizaci státních financí.

Je však pozitivní, že v debatě o podpoře převážila věcná témata. Podpora VEV začala být chápána širěji než podpora exportu (B2B a B2G), jak tomu bylo v minulosti, a po delším období přešlapování na místě se rýsuje jasná vize. Má-li se ČR na konci této dekadý dostat do druhé desítky nejkonkurenceschopnějších států světa, což avizuje Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti, nestačí ale, aby podpora VEV „jen“ otevírala brány do světa. Musí přispět k restrukturalizaci hospodářství účinnou aktivitou v oblasti smysluplného a dlouhodobě udržitelného získávání vědeckých poznatků, inovací a technologií a přímých zahraničních investic.

Poznámky

- ¹ Srv. Hřích, Jan (2008): *Hospodářský rozměr české zahraniční politiky*. In: Kořan, Michal a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů.
- ² Dubská, Drahomíra (2012): *Vývoj ekonomiky České republiky. 1. až 4. čtvrtletí 2011*. Shrnutí. On-line: [www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/C1001E2538/\\$File/110911q4a01.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/C1001E2538/$File/110911q4a01.pdf).
- ³ Srv. Hřích, Jan (2008): op. cit., s. 333.
- ⁴ Kavan, Jan (2011): *Šéf OSN se dozvěděl, jak se bude lišit zahraniční politika ČSSD od dnešní vlády*. Britské listy, 22. 4. 2011. On-line: blistry.cz/art/58325.html.
- ⁵ *Projev prezidenta republiky Václava Klause na setkání s českými velvyslanci*. Právo, 31. 8. 2011, s. 12.
- ⁶ MZV ČR: *Koncepce zahraniční politiky České republiky*, část 4.4, 20. 6. 2011. On-line: www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf.
- ⁷ Tamtéž.
- ⁸ Srv. např. Andryšová, Lenka: *Poznámky ke Koncepci zahraniční politiky*, 4. 11. 2011. On-line: www.lenkaandrysova.cz/nazory/poznamky-ke-koncepci-zahranicni-politiky-cr.html; Zaorálek, Lubomír: *Jaká to malá duše psala Schwarzenbergovu koncepci zahraniční politiky?* Aktualne.cz., 12. 5. 2011. On-line: blog.aktualne.centrum.cz/blogy/lubomir-zaoralek.php?itemid=13125.
- ⁹ Van Vennstra, Maria-Liše–Yakop, Mína–Van Bergeijk, Peter (2010): *Economic diplomacy, the level of development and trade*. Discussion Papers in Diplomacy no. 119. The Hague: Netherlands Institute of International Relations. On-line: www.clingendael.nl/publications/2010/20101000_cds_p_artikel_%20van%20Veenstra,%20Yakop%20and%20van%20Bergeijk.pdf.
- ¹⁰ Kolář, Petr (2011): *Na českých ambasádách končí obchodní radové, místo ztratí i úředníci*. Lidovky.cz. On-line: www.lidovky.cz. Dostupné na: www.lidovky.cz/na-ceskych-ambasadach-konci-obchodni-radove-misto-ztrati-i-urednici-1fr-/ln_domov.asp?c=A110209_172627_ln_domov_ter.
- ¹¹ K takovému pojetí se přihlásilo i MZV. Jak uvedl náměstek ministra zahraničních věcí T. Dub v projevu na pravidelné konferenci ekonomických diplomatů, uskutečněné již tradičně na přelomu června a července v Praze, MZV do budoucna zvažovalo, že by k agendě diplomatů ekonomů (jak jsou nově označováni dosavadní obchodní radové) vedle aktivního vyhledávání exportních a investičních příležitostí zařadilo také aktivní sledování a včasné rozpoznávání nových trendů v oblasti vědy, výzkumu a inovací. Proto dle Duba začalo připravovat i změny ve vzdělávání veškerého diplomatického personálu ve směru většího akcentu na ekonomické obory v rámci základní průpravy na Diplomatické akademii MZV. Dub, Tomáš (2011): *Projev na poradě ekonomických diplomatů*. Praha, 29. 6. 2011. On-line: www.mzv.cz/file/672041/Projev_NMDT.pdf.
- ¹² MPO ČR: *Pilíře Exportní strategie 2012–2020: diverzifikace vývozu a integrace služeb státu na jeho podporu*, 30. 10. 2011. On-line: www.businessinfo.cz/cz/clanek/archiv-aktualit-pro-podnikatele/m-po-pilire-exportni-strategie-2012-2020/1001627/62273/.
- ¹³ *Zahraněční obchod loni skončil s rekordním přebytkem*. Zprávy.rozhlas.cz, 7. 2. 2012. On-line: www.rozhlas.cz/zpravy/domacieekonomika/_zprava/1014774.
- ¹⁴ Srv. Zemanová, Štěpánka (2011): *Hospodářský rozměr české zahraniční politiky*. In: Kořan, Michal

- a kol.: *Česká zahraniční politika v roce 2010. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, s. 311–323.
- ¹⁵ MZV ČR (2012): *Zahraněční politika České republiky. Data X-XII/2011*. On-line: www.mzv.cz/public/8f/f7/6e/770497_680208_data4_11.pdf.
- ¹⁶ Tamtéž.
- ¹⁷ Radio Praha ČRo 7: *Senát má na zahraniční cesty o 1,5 miliónu méně než loni*, 28. 1. 2011.
- ¹⁸ MZV ČR: *Souhrnná hodnotící zpráva o projektech ekonomické diplomacie za rok 2011*, 19. 3. 2012. On-line: www.businessinfo.cz/cz/clanek/statni-podpora-exportu/zprava-projekty-ekonom-diplomacie-2011/1000485/63552/.
- ¹⁹ MZV ČR: *Český výzkum a vývoj zaujal Austrálii, chystají se společné projekty*, 15. 7. 2011. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/cesky_vyzkum_a_vyvoj_zaujal_australii.html.
- ²⁰ Alternativou tohoto modelu je model integrovaný, v němž všechny kompetence připadají jednomu ministerstvu, zpravidla MZV. Blíže viz např. Tóth, Ľudovít–Horváthová, Katarína (2005): *Hospodářská diplomacia. Bilaterálne vzťahy*. Bratislava: Sprint.
- ²¹ AMSP ČR (2009): *Názory podnikatelů na podporu exportu malých a středních podniků. Výsledky průzkumu*. On-line: www.amsp.cz/uploads/soubory/Pruzkum_c2web.pdf.
- ²² Podle MPO k 1. 1. 2011 na OEÚ pracovalo celkem 94 diplomatů.
- ²³ Jedna pozice byla vytvořena v etiopské Addis-Abbebě.
- ²⁴ Kolář, Petr (2011): op. cit.
- ²⁵ MPO ČR: *Pracovníci českých zastupitelských úřadů pověření plně nebo částečně ekonomickou agendou, aktualizace – duben 2012*, 3. 4. 2012. On-line: www.mpo.cz/dokument91214.html.
- ²⁶ *Kdo duší ekonomickou diplomacii?* (2011). On-line: www.komora.cz/zpravodajstvi-a-media/media/napsali-o-nas-2/zpravy/kdo-dusi-ekonomickou-diplomacii.aspx.
- ²⁷ Národní ekonomická rada vlády (2011): *Rámcová strategie konkurenceschopnosti*. On-line: www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/aktualne/Ramec_strategie_konkurenceschopnosti.pdf, s. 94-95.
- ²⁸ V současnosti CzechTrade působí ve 38 státech, tento počet by se však měl v brzké době výrazně zvýšit.
- ²⁹ E15 (2011): *Ivan Jukl: Potřebujeme totální změnu myšlení v zahraničním obchodě*, 23. 5. 2011. On-line: www.czechtrade.cz/reference/czechtrade-media/ivan-jukl-potrebuje-totalni-zmenu-myšleni-v-zahranicnim-obchode/.
- ³⁰ *CzechTrade míří do Afriky*, 30. 3. 2011. On-line: www.czechtrade.cz/o-czechtrade/pro-media/czechtrade-miri-do-afriky-345/.
- ³¹ E15 (2011): op. cit.
- ³² *Nový Czechinvest vytvoří tisíce pracovních míst*, 22. 9. 2011. On-line: www.czechinvest.org/novy-czechinvest-rocne-vytvori-tisice-pracovnich-mist.
- ³³ ČEB (2011): *Od spolupráce ke hvězdám*. On-line: www.ceb.cz/content/view/1374/213/.
- ³⁴ Prosperita (2011): *Dobrá zpráva pro exportéry*, 21. 1. 2011. On-line: www.egap.cz/informacni-servis/zpravy-a-clanky/archiv-2011/zpravy/2011-01-21.php.
- ³⁵ EGAP (2011): *Naší parketou je export mimo EU (E15)*, 25. 11. 2011. On-line: www.egap.cz/informacni-servis/zpravy-a-clanky/archiv-2011/zpravy/2011-11-25.php.
- ³⁶ *Ministerstvo zahraničí zváží, jaké ambasády v Evropě může zrušit*. ČTK, 24. 5. 2011; Hrubá, Petra (2011): *Česká diplomacie zatím tají, kterých ambasád se v příštím roce dotknou úspory*. On-line: www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/archivy/z_medii/ceska_diplomacie_zatim_taji_kterych.html.
- ³⁷ *Viktor Korček – Keňa, Tanzánie, Afrika*. Studio ČT 24, 17. 10. 2011. On-line: www.youtube.com/watch?v=y7oT0VD4sok.
- ³⁸ Mejstřík, Michal a kol. (2011): *Optimalizace sítě ekonomických diplomatů na zastupitelských úřadech* (závěrečná zpráva vědeckého projektu MZV, 14/02/11). On-line: www.mzv.cz/public/30/53/29/759922_669311_Zaverecna_zprava_MZV_Vyzkumny_projekt_140211.pdf.
- ³⁹ Krčál, Adam (2011): *Proexportní služby státu a jejich vnímání českou podnikatelskou veřejností*. Acta Oeconomica Pragensia, 2/2011, s. 28–49. On-line: www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf.

Tabulka 1: Vývoj ekonomických veličin podporovaných v rámci ekonomické diplomacie v letech 2002-2011¹
(v mld. Kč, zaokrouhleno)

	2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	Hodnota	03/02	Hodnota	04/03	Hodnota	05/04	Hodnota	06/05	Hodnota	07/06	Hodnota	07/06
Vývoz z ČR	1254	1371	109,3	125,7	1869	108,5	2145	114,8	2479	115,6		
Obchodní bilance²	-71	-70	X	X	59	X	65	X	121	X		
Příjmy z cestovního ruchu	96	100	104,2	107	112	104,7	125	111,6	129	103,2		
Bilance cestovního ruchu	45	46	X	X	54	X	63	X	56	X		
Bilance běžného účtu	-136,4	-160,6	X	-147,5	X	-39,8	X	-77,2	X	-113,1	X	
Čistý příliv PZI³	278	59	X	128	X	279	X	123	X	212	X	
Čisté PZI do zahraničí	7	6	X	26	X	-0	X	33	X	33	X	
Bilance PZI	271	54	X	102	X	280	X	90	X	179	X	

	2008		2009		2010		2011	
	Hodnota	08/07	Hodnota	09/08	Hodnota	10/09	Hodnota	11/10
Vývoz z ČR	2474	99,8	2131	86,2	1829	85,8	2448,9	133,9
Obchodní bilance²	103	X	181	X	152	X	94	X
Příjmy z cestovního ruchu	122	94,6	122	100,4	93	96,2	135	145,2
Bilance cestovního ruchu	45	X	45	X	35	X	54	x
Bilance běžného účtu	-22,9	X	-37,0	X	-91	X	-109	x
Čistý příliv PZI³	110	X	52	X	117	X	96	x
Čisté PZI do zahraničí	74	X	26	X	18	X	20	x
Bilance PZI	36	X	26	X	99	X	76	x

Prameny: Česká národní banka. On-line: www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_balance_stat/platebni_balance_q/bop_czk.htm; Česká národní banka. On-line: www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_balance_stat/platebni_balance_q/index.html; Český statistický úřad. On-line www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10.

¹ V zájmu zachování kontinuity jsou převzaty názvy i struktura zavedené ve starších vydáních ročenky J. Hříchem.

² Obchodní bilance podle metodiky platební bilance (tj. statistická hodnota podle přepočtu FOB/FOB).

³ Čistá repatriace investic zpět do ČR.

Tabulka 2: Zahraníční obchod ČR v jednotlivých měsících roku 2011
(mld. Kč, zaokrouhleno)

Ukazatel	Ledén		Únor		Březén		Dubén		Květen		Červen		Červencec	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	224,1	126,8	219	117,5	258,7	117,5	228,6	113,8	245,2	117,8	247,2	110,1	220,7	110,3
Dovoz	206,2	129,1	204,6	119,8	236,7	116,6	215,7	114,8	231,2	118,3	229,8	106,1	208,7	106,0
Obrat	430,3	128,1	423,6	118,6	495,5	117,5	444,3	115,2	476,4	118,7	477,1	107,9	429,4	107,9
Bilance ⁴	17,8	+2,8	14,3	-0,7	22,0	+5	12,9	-1,1	14	+3	17,4	+9,4	12	+8

Ukazatel	Srpen		Září		Říjen		listopad		Prosinec		I-XII celkem	
	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index	Hodnota	Index
Vývoz	218,7	110,7	254,7	108,6	254,8	108,7	265,9	109,9	228,6	110,1	2866,1	113,2
Dovoz	217,8	110,7	231,5	103,4	228,2	103,4	246	106,1	218,1	105,1	2674,7	110,9
Obrat	436,5	111,3	486,2	106,8	483	108,2	511,9	108,6	446,6	107,7	4472,7	112,1
Bilance ⁴	0,9	-0,1	23,2	+11,2	26,6	11,6	19,8	7,8	10,5	9,5	191,3	+66,3

Pramen: Český statistický úřad. On-line: vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voz=tabulka&cislotab=VZO1010CU&&kapitola_id=3.

⁴ Místo meziročního indexu absolutní rozdíl velikosti salda obchodní bilance oproti stejnému období roku 2010.